LAUSUNTO

13.2.2023

Asia: U 110/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi pakkauksista ja pakkausjätteistä, asetuksen (EU) N:o 2019/1020 muuttamisesta ja direktiivin 94/62/EY kumoamisesta

Ympäristövaliokunta

Ti 14.2.2023 klo 10.00

YmV@eduskunta.fi

Stora Enso tukee valtioneuvoston käsillä olevassa asiassa tekemää arviota. Erityisesti olemme samaa mieltä seuraavista kohdista:

- politiikkatoimien johdonmukaisuus eri EU-tason toimien ja alojen välillä tulee varmistaa (esim. PPWR, vesipolitiikan puitedirektiivin mukaiset kierrätystavoitteet, FCM, ESPR). Sääntelyn ennustettavuus on tärkeää vakaan investointiympäristön luomiseksi, millä edistetään investointeja uusiin, kiertotalouden mukaisiin pakkausratkaisuihin;
- pakkausten vähentämistavoitteet eivät lopulta saa johtaa ruokahävikin lisääntymiseen tai elintarviketurvallisuuden heikkenemiseen. Pakkaus on tarkoitettu suojaamaan ruokaa ja pakattuja tavaroita;
- on tunnistettava ja varmistettava, että pakkausten uudelleenkäyttö ja kierrätettävyys ovat jatkossakin toisiaan täydentäviä. Niiden tehokas soveltaminen voi tukea jätteiden ja pakkausjätteiden vähentämistavoitteiden saavuttamista;
- uudelleenkäyttötavoitteet on arvioitava ja tarkistettava uudelleen kahdeksan vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta ja ehdotettava lainsäädäntömuutoksia, jos ne eivät ole parantaneet pakkausten kiertokulkua ja kestävyyttä; ja
- kierrätettävyys- ja skaalautuvuusvaatimusten määritelmiä tulee selkeyttää. Epäselvät määritelmät voivat jarruttaa innovaatiota ja investointeja uusiin pakkausmuotoihin ja käyttöikään liittyviin ratkaisuihin.

Johdanto

Stora Enso on yksi suurimmista paperi- ja kartonkipakkauksissa käytettävien uusiutuvien raaka-aineiden toimittajista (esimerkkeinä murolaatikot, maitotölkit, pahvilaatikot, ruoan takeaway-laatikot). Valmistamme pakkausmateriaaleja - ja ratkaisuja sekä tuore- että kierrätyskuiduista. Roolimme eri markkinoilla useiden erilaisten pakkausten tuottajana ja arvoketjujen toimittajana mahdollistaa meille hyvin kokonaisvaltaisen näkökulman koko arvoketjuun ja toimialaan. Tämä antaa meille mahdollisuuden olla avainroolissa siirryttäessä pakkausten vähähiiliseen kiertotalouteen. Tätä tavoitetta silmällä pitäen ja laajan pakkausmateriaalien ja pakkaustuotteiden valmistuksen asiantuntemuksemme valossa haluamme esittää seuraavat ehdotukset pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen (jäljempänä PPWR) säännösten parantamiseksi ja tehostamiseksi.

Stora Enson yksityiskohtainen kanta PPRW asetusehdotukseen

Uusiutuvuus tulee ottaa huomioon

Stora Enso pitää 30.11.2022 julkaistun pakkaus- ja pakkausjäteasetusluonnoksen tavoitteita hyvinä. Näemme siirtymisen kohti kiertotaloutta välttämättömänä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla olemme huolissamme siitä, ettei biotalouden ja sen sektoreiden merkitystä sekä niiden merkittävää roolia pakkausten muuttamisessa kestävimmiksi ja kiertotaloutta tukeviksi tunnusteta.

Uskomme, että biotaloudella on potentiaalia tarjota innovatiivisia materiaaleja ja pakkausratkaisuja EU:n pakkausalan kestävyyden ja kilpailukyvyn varmistamiseksi samalla, kun talouskasvua irrotetaan fossiilisista resursseista. Green Dealin tavoitteista huolimatta komission PPWR-ehdotus jättää hyödyntämättä tilaisuuden ottaa huomioon vaaditun siirtymän biopohjaisiin materiaaleihin ja prosesseihin, mikä on välttämätöntä pakkaussektorin osuuden tukemisessa siirtymässä kohti kiertotaloutta ja EU:n kestävyystavoitteita.

Tämä näkyy erityisen selvästi niissä säännöksissä, jotka voivat johtaa siirtymään kuitupohjaisista pakkauksista, joilla on pienempi kokonaisympäristövaikutus, vähemmän kestäviin ratkaisuihin (esim. kuljetusvaatimukset, etäkauppa, hedelmä- ja vihannespakkaukset).

Pakkausjätteiden erilliskerääminen on välttämätöntä kierrätyksen lisäämiseksi ja tehostamiseksi

Emme voi kierrättää sitä, mitä ei erilliskerätä. Kunnianhimoiset kierrätystavoitteet ja lisääntynyt tarve luoda kriittistä uusioraaka-ainemassaa kierrätyslinjojen ja uusioraaka-aineiden käytön laajentamiseksi edellyttävät korkeaa kulutusjätteen erilliskeräysastetta. Tämä on tarpeen kriittisen uusioraaka-ainemassan luomisessa kierrätyslinjojen laajentamiseksi sekä arvokkaiden raaka-aineiden menetyksen ehkäisemiseksi, esimerkiksi jätteeksi tai alhaisemman tehokkuusasteen prosesseihin, kuten energian talteenottoon.

Täten pakollinen jätteenkeruutavoite on kriittinen ennakkoedellytys tehokkaan erilliskeräyksen, lajittelun ja kierrätyksen mahdollistamiseksi Euroopassa. Erilliskeräys toimii jo nyt hyvin esimerkiksi Suomessa, mutta sitä on parannettava koko Euroopassa, jotta kunnianhimoisemmat kierrätystavoitteet voidaan saavuttaa. Esimerkiksi Belgiassa, jossa tällainen tavoite on asetettu juomapakkauksille, on korkea kierrätysaste (90 %). Nestepakkauskartongin merkittävä kierrätysaste tarkoittaa muun muassa: merkittäviä säästöjä kasvihuonekaasupäästöissä (noin 190 000 tonnista 340 000 tonniin vuodessa); panosta paperin kokonaiskierrätysasteeseen ja jäsenvaltioiden tavoitteisiin, mikä osaltaan edistää EU:n kiertotaloustavoitteita; ja kannustinta lisätä investointeja lajitteluun ja kierrätykseen – erilliskerättyjen määrien ennustettavuus olisi hyödyllistä ja täydentäisi toimialamme jatkuvia investointeja kierrätykseen.

Pantilliset erilliskeräysjärjestelmät voivat olla hyödyllisiä maissa, joissa nykyiset valikoivat erilliskeräysjärjestelmät eivät pysty tarjoamaan korkeita erilliskeräysasteita. Niiden tulisi kuitenkin keskittyä kaikkien pakkausmuotojen sisällyttämiseen.

Uudelleenkäytön tavoitteiden ei tule kasvattaa fossiilipohjaisten tuotteiden määrää

Pakkausten uudelleenkäytön ja kierrätettävyyden on oltava toisiaan täydentäviä ratkaisuja pakkausjätteen vähentämistavoitteiden saavuttamiseksi. Stora Enso tukee uudelleenkäyttötavoitteita siltä osin kuin ne ovat järkeviä ja tarjoavat parhaan ympäristövaikutuksen. Olemme kuitenkin huolissamme siitä, että jotkin asetusluonnoksen uudelleenkäyttötavoitteet voivat aiheuttaa ei-toivottuja vaikutuksia. Esimerkiksi korkeat uudelleenkäyttötavoitteet kuljetustarkoituksiin tarkoitetuille pakkauksille (kuten suurille kodinkoneille tai etäkaupassa) voivat johtaa fossiilipohjaisten uudelleenkäytettävien pakkausten määrän kasvuun. Tämä tarkoittaisi lisää muovia.

Komission ehdotuksessa uudelleenkäyttötavoitteiden piiristä on nimenomaisesti suljettu pois aaltopahvista valmistetut laatikkomalliset yhdistelmäpakkaukset sekä kuljetuslavat ja -laatikot. Näkemyksemme mukaan tämä rajaus on oikea ja tulisikin selvittää, mikäli rajausta tulisi laajentaa koskemaan muitakin tavoitteiden piirissä olevia pakkauksia.

Lisäksi, jos kierrätettävät aaltopahvipakkaukset korvattaisiin uudelleenkäytettävillä muovipakkauksilla etäkaupassa, se merkitsisi yli 700 miljoonan uuden muovipakkauksen tuottamista ja saattamista EU:n markkinoille jo ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana (10 % uudelleenkäyttötavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä). Vuoden 2040 tavoitteen saavuttamiseksi tämä määrä kasvaisi 3,5 miljardiin uuteen muovipakkaukseen.

Uskomme, että kartonkipakkaukset tulisi vapauttaa näistä velvoitteista tai niiden tulisi ainakin hyötyä alemmista uudelleenkäyttötavoitteista, sillä ne ovat jo kiertotalouden mukaisia, koostuvat keskimäärin 89 % kierrätetystä materiaalista, perustuvat uusiutuvaan lähteeseen ja ovat täysin kierrätettäviä. Lisäksi kartonkipakkauksia kierrätetään taloudellisesti kannattavalla tavalla EU:ssa jo olemassa olevassa, hyvin toimivassa kierrätysjärjestelmässä, jonka kierrätysaste on yli 90%.

Kierrätettävyyttä koskevien sääntöjen tulee olla selkeitä ja innovaatioita tukevia

PPWR-ehdotuksen mukaan tarkat pakkausten kierrätettävyyskriteerit tullaan määrittelemään tulevissa säännöksissä. Näissä tullaan määrittämään esimerkiksi kriteerit kiertotalouden mukaiseen suunnitteluun (*design for recycling*), jotka on täytettävä vuoteen 2030 mennessä, sekä kriteerit pakkausten kierrätettävyyden skaalautuvuuden (*recyclability at scale)* arvioimiseksi, jotka on täytettävä vuoteen 2035 mennessä. Kyseisten kriteerien monimutkaisuuden vuoksi *Design for Recycling* (DfRs) -kriteerit tulisi antaa toimeksiantona CEN:ille (tai vastaavalle standardointielimelle). Lisäksi kriteerejä asetettaessa tulisi varmistaa asianmukainen yksityiskohtaisuus. Tämä tarkoittaa, että tietyille pakkaustyypeille tulisi tarvittaessa luoda skaalautuvuutta koskevat sekä suunnittelu- että kierrätyskriteerit. Erityisen tärkeää olisi luoda kriteerit yksittäisille pakkaustyyppien alakategorioille, jotka on listattu komission asetusehdotuksen liitteen II taulukossa 1 otsikon “*Format*” alla.Tämä on tarpeen, kun otetaan huomioon pakkausten alamuotojen lukumäärä, jotka voidaan koota taulukossa lueteltujen formaattien alle. Siten esimerkiksi juomatölkit tulisi arvioida erillään muista metalloiduista tai muovisista laminoiduista paperipakkauksista, kuten lastuputkista. Tämä kuvastaisi kyseisten pakkausformaattien erilaista luonnetta, tarkoitusta ja kierrätettävyyttä. Itse asiassa kyseisten tuotteiden ominaisuudet, käyttökohde, erilliskeräys, lajittelu- ja kierrätystasot vaihtelevat suurestikin, mikä vaikuttaa niiden kierrätettävyyteen.

Stora Enso

Marika Hakkarainen
Head of Finnish Stakeholder Relations
Group Public Affairs
Stora Enso

Marika.Hakkarainen@storaenso.com